

Aktuális oldalak

Gyógyszerészet 35. 435–436. 1991.

A felsőoktatás időszertű kérdései

Napjainkban vitára bocsátották a felsőoktatási törvénytervezetet. Ugyanakkor – a hazai átalakulások folytán – új szempontok merülnek fel a gyógyszerészképzés terén is.

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság a gyógyszerészet széles rétegeinek összefogója, összekötő kapocs a tagság és a felső szervek között. Kötelességünknek érezzük a gyógyszerészképzés támogatását, a posztgraduális képzés lehetőségeinek bővítését. Ezt szolgálják a tudományos konferenciák, folyóirataink, egyéb kiadványaink. Jelen észrevételeinkkel is a felsőoktatás fejlesztését kívánjuk szolgálni, részben a kívülállók szemével, az életből merített szemlélettel. Természeteszerű, hogy nem kívánunk beleszólni az egyetemek belügyeibe, csupán az együttműködést kívánjuk szolgálni.

* * *

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság elnöksége álláspontját az alábbiakban foglaljuk össze.

1. A felsőoktatás általános szempontjai

1.1 Az egyetemek feladatai

A múltban és ma is elsődleges feladat az oktatás, nevelés. Biztosítani kell a feltételeket mind az oktatók illetményében, mind a munkahelyek adottságaiban, hogy az oktatást tekinthessék primér feladatuknak. Így nem kell más jövedelemforrás után nézniük.

Az MTA határozata alapján fennmaradtak a kutatóintézetek. Természetes azonban, hogy az egyetemeken is folyik kutatás. Ez az utánpótlás nevelése szempontjából is elengedhetetlen.

A tudományos minősítés körül régóta viták folynak. A korábbi egyetemi címek (magántanár, c.rk.tanár) rendszere visszaállhatna. Így az egyetemi doktori fokozattal együtt három fokozatú lehet a tudományos minősítés.

1.2 Egyetemnek szervezete (Universitas)

Ideális állapot, ha az egyetemnek bizonyos profilja, jellege van. Korábban voltak tudományegyetemek, illetve műszaki egyetem. Később ezek többfelé osztódtak. Vegyes profilok is kialakultak, mint jogi kar a miskolci műszaki egyetemen. Másrészt az orvosegyetemek különválása is bizonyos szakadást jelentett (ezzel foglalkozott a Magyar Tudomány egyik cikke).

Célszerű lenne, ha ismét kialakulnának egységes irányelvek, közös profil. Nagyobb egyetem nagyobb súlyt képviselhet. Ebbe az irányba mutat és jó példa a debreceni egyetemek között kialakult együttműködés. Az Universitas, az erős, egységes egyetem a tanszabadság kialakítását is szolgálja.

1.3 Oktatók

Döntő kérdés, hogy a legalkalmasabb szakemberek végezzék a jövő diplomásainak oktatását, nevelését. Sajnos az

elmúlt időszakban nemcsak szakmai szempontok döntötték el főleg a vezető oktatók kiválasztását, bár ez nem volt általános jelenség.

Régi tapasztalat, hogy a jó oktató közelről ismeri szakterületét, elméleti és gyakorlati problémáit. Korábban pl. műszaki egyetemeken gyakran olyan vezető oktatókat neveztek ki, akik előzőleg a terület gyakorlatában működtek és nem kezdettől fogva az egyetemen dolgoztak.

Ismert tény, hogy a jó előadók órái látogatottak. Az oktató ne csak szakember legyen, hanem jó didakta is. Kapjon e téren is kellő alapot.

Ezek alapján körültekintően kellene eljárni a tanszékvezetők kiválasztása terén. A tudományos fokozat, kellő munkásság mellett megfelelő súlyú (pl. külföldi) ajánlás is célszerű lenne. Utalunk pl. az amerikai „senior scientist” fokozat odaítélésére, melyhez előírt számú professzor ajánlása szükséges.

Az oktatás színvonalát nagyban segíthetik kinti, meghívott előadók. Szélesebb lehetőséget kell biztosítani ezen adottságok kamatoztatására.

1.4 Hallgatók

Napirenden van a felvételi vizsga szükségessége. Nem vitás, egy néhány órás írásbeli és szóbeli vizsga nem döntheti el, hogy ki alkalmas egy pályára. Ha a kezdő évfolyamokon a tárgyi feltételek kialakíthatók, az első éven lehet jobban szelektálni a pályaalakalmasságot. Egyébként a felvehető számát az élet szükséglete úgymint szabályozza. A felvételi vizsga eltörlése nyilván létszámnövekedést okoz. Ez viszont nagyobb szelekciót és sokkal jobb kiválasztást tesz lehetővé. A felvételhez így jó alapot nyújthat a megfelelő középiskolai eredmény és egy-két nyelvvizsga. Utóbbi szempont is lényeges egy értékesebb fiatal diplomás réteg kialakítása szempontjából.

Helyesnek tartjuk, ha a hallgatók érdekei kellően érvényesülnek, de a kari tanácsokban való képviselőitük legyen reális arányú.

1.5 Egyéb általános észrevételek

A felsőoktatás egyik problémája, hogy mennyire tud építeni az általános- és középiskolai képzésre. Sajnos számos tárgyból annyira alacsony a színvonal, hogy az egyetemeken egy darabig alapfogalmakat kell oktatni. Amikor a felsőoktatás reformját tárgyalják, ezen összefüggésekre is figyelemmel kell lenni.

A tervezet foglalkozik az ügyviteli és gazdasági kérdésekkel. Ma még az ügyviteli teendők eléggé igénybe veszik az oktatók idejét. Ezen változtatni kell.

2. A gyógyszerészképzés aktuális kérdései

2.1 Felvételi létszám

Az egyetemre felvehető számának megtervezése lényeges szempont. A privatizáció során – átmenetileg – keve-

sőbb lehet a gyógyszerárak igénye. Ugyanakkor vidéki viszonylatban az orvosi kézigyógyszertáraknak főigényesítő munkahelyeket biztosíthat, továbbá a jövőben a családanyák közül sokan csak rész-munkaidőben szeretnének dolgozni, ez pedig létszámcsökkenést jelent. Végül a kutatás, az ipar, valamint gyógyintézeti laboratóriumok számára több gyógyszerészre lenne szükség. Mindezek figyelembevételével a felvehető számának változtatását egyelőre nem tartjuk időszertűnek.

2.2 A képzés koncepciója

Mint a magyar egyetemeken általában, a képzést feltehetően rugalmassá kell tenni. Meg kell szabni a tananyagot – minden tárgyon belül –, amit a diploma megszerzéséhez minden hallgatónak el kell sajátítania. Ezen felül minden fontosabb tárgyból magas szintű kiegészítő előadásokat és gyakorlatokat kell meghirdetni. Utóbbiak között szabadon lehet választani, de a diploma megszerzéséhez bizonyos számú óra hallgatása és vizsga szükséges. Így különböző területekre felkészült gyógyszerészeket bocsáthat ki az egyetem. Ez egyben összhangban lehet a posztgraduális képzéssel.

A gyógyszerész ismereteinek és tudásának betegcentrikusnak és gyógyszercentrikusnak kell lennie. Ehhez meg kell találni az egyes tárgyak összefüggéseinek mélységeit. Ezért kialakítandó a klasszikus természettudományi tárgyak (fizika-kémia) és a biológiai tárgyak (gyógyszertan, farmakognózia, stb.) kellő összhangja.

Szólunk arról, hogy erősíteniünk kell pozícióinkat az ipar és kutatás területén. Ezért a képzésnek ebben az irányban is céltudatosan tovább kell fejlődnie. Elsősorban a gyógyszerellenőrzés és -technológia kifejezetten gyógyszerészeti munkakör.

A közgazdasági, számítógépes ismeretek mellett a vállalkozási (manager) ismeretek is kapjanak még nagyobb teret. Nemcsak a privatizáció, hanem vezető munkakörök ellátása is igényli ezt.

2.3 Tanszékek helyzete

A leírt feladatok szükségessé teszik tanszékeink erőteljes fejlesztését mind személyi, mind tárgyi vonatkozásban. Nagy előny, ha egyfelől a tanszékek száma nő, másfelől az egyes intézetek létszámában, minőségben – így pl. másodprofesszorokkal – tovább erősödnek. Tanszéki csoportok kialakítása is növelheti az oktatás színvonalát s egyben a szakosítást is segítheti. Külföldi bevált minták alapján már javasoltuk egy ún. gyakorlati tanszéki csoport létrehozását. Ez az egyes intézetek s a külső munkahelyek közötti kapcsolatot ápolja. Megszervezheti a munkahelyi látogatásokat, a vendégelőadók közreműködését, ugyanakkor pl. a gyógyszerárakat korszerű irodakommal láthatja el.

Az egyetem mellett az Orvostovábbképző Egyetem Gyógyszerészeti Tanszékének fejlesztése is elengedhetetlen. Hosszabb ideje eredménytelenek voltak a próbálkozások, pedig a gyógyszerészet széles területének to-

vábbképzése és a szakképzés óriási feladatot ró erre a kis csoportra.

2.4 Oktatói utánpótlás

Az egyetemeken időnként visszatérő probléma, hogy az oktatók különböző okokból, így anyagiak miatt is, más munkahelyet keresnek.

Ezen a gondon hivatott lenne segíteni egyrészt az, hogy külső előadókat fokozottabban vonjanak be az oktatásba. Vannak ugyan c. docensek, akik néhány órában szerepelnek, de fokozottabb bekapcsolásuk változatosabbá teheti és erősíti a hallgatók számára nyújtott tananyagot.

Emellett gondolnunk kell arra, hogy a doktori fokozattal záruló posztgraduális képzés is segítheti az oktatói utánpótlást. Az ebben résztvevő fiatal diplomások – külföldi minták alapján – tanulnak, doktori értekezésükhöz kutatómunkát végeznek és emellett gyakorlatot vezetnek. Közülük kerülnének kiválasztásra végzés után a tanársegédek, majd adjunktusok.

2.5 Oktató gyógyszerészek

Oktató gyógyszerészek, ill. -munkahelyek kiválasztása és a velük való kapcsolati tartása lényeges. A hallgató az egyetemen megkapja az egyes tárgykörök legújabb ismereteit; az oktató gyógyszerész feladata az egyes tárgykörök szintetizálása, az ismereteknek a materia medica-hoz való kapcsolása. Itt tanulja meg a hallgató a „gyógyszertan”, ill. a „gyógyszerinformáció” szerep gyakorlati vonatkozásait.

Ezért is fontos az egyetemek és az oktató gyógyszerárak rendszeres kapcsolata. Az egyetemeken látogassák rendszeresen a termelési gyakorlaton levő hallgatókat. A karok időnként hívják meg tanácskozással az oktató gyógyszerészeket, továbbá számukra rendszeres továbbképzést kell szervezni.

2.6 Államvizsga

Az államvizsgán fontos szerepet kell kapnia a szakdolgozat védésének. Ehhez természetesen színvonalas munkákat kell megkövetelni. Ezen túlmenően az államvizsgán az összefüggések ismeretéről, a probléma felismerés és megoldás készségéről kell beszámolniuk a hallgatóknak. Erre a tesztvizsga – különösen jelen formájában – teljesen alkalatlan.

Egyrészt egyes tárgyak túlzottan részletekbe menő, kevésbé lényeges tételeket írnak elő, másrészt a válaszok néha megtévesztők lehetnek s nem nyújtanak objektív képet a hallgató képességeiről.

Ajánlható lehet a tesztvizsga évközi vizsgák bevezetéseként, amikor anyagismeretből, egy speciális tárgykörrel kell bizonyosságot tenniük a vizsgázóknak.

Az MGYT elnöksége nevében összeállította:
dr. Nikolics Károly
elnök